

16.3.4 Brandwonden: water, de rest komt later

Bij een eerstegraads verbranding 📖, vb. door de zon wordt de huid rood en pijnlijk, maar ontstaan geen blaren. Wel bij een tweedegraads verbranding. Op grote zones kan al een huidtransplantatie nodig zijn. Bij een derdegraadsverbranding wordt de huid vernietigd. Het wondgebied reageert niet meer op gevoels- en pijnprikkels.

Maatregelen: blussen indien nodig. Let op voor elektrische leidingen!

Eerst (minstens 10 minuten) fris water (ca. 20 graden C), de rest komt later. Je kan zachtjes gieten of dompelen. Koeling helpt ook tegen de pijn.

Steriel afdekken met nat, koud kompres.

Een boek met overlevingstechnieken van de SAS vermeldt looizuur (van gekookte eik of beukenbast) als geschikt om brandwonden te reinigen.

16.3.5 Je schaafwonden likken

Een deel van de (opper)huid is weggeschuurd.

Schoonborstelen, wassen en ontsmetten doe je vanuit het centrum naar buiten. Het is minder pijnlijk als dat binnen de dertig minuten gebeurt. De zenuwuiteinden zijn dan nog verdoofd door het trauma.

Luchtig en steriel afdekken. Bij kleine, zuivere wonden en schaafwonden 📖 is een ontsmettingsmiddel niet echt nodig.

(Betadine kleurt bruin, zo kan je zien waar het aangebracht is. Als de kleur verdwijnt is het uitgewerkt en moet je het opnieuw aanbrengen.)

De orang-oetan Rakus gebruikte meerdere dagen na elkaar sap en gekauwde bladeren van de ontstekingsremmende en ontsmettende liaan *Fibraurea tinctoria*. Na een maand was de wond helemaal hersteld. (Sumatra 2022)

Dieren likken hun wonden. En ook de onze. Het is een instinctieve reactie.

Speeksel 📖 bevat nochtans ook bacteriën. Maar voor wondjes lijkt het heilzaam (de meningen zijn verdeeld). Het is het oudste ontsmettingsmiddel. 'Moederkeszalf' bevat enzymen die bacteriën te lijf gaan. Immunglobulinen bestrijden slechte bacteriën en houden de tanden in relatief goede conditie. In speeksel, slijm en tranen zit lysozym, een antimicrobieel enzym als eerstelijnsverdediging tegen indringende ziekteverwekkers. De 12 speekselklieren van een volwassene produceren ca. 1,5 liter speeksel per dag. Daarvan is 99,5% water. Die overige 0,5% bevat opiorfine 📖, een pijnstiller die 6x krachtiger is dan morfine. Maar in een minuscule hoeveelheid.

Het spreekwoordelijke likken van de wonden is allicht niet zo dom. Ik zou het beperken tot eigen, kleine en propere wondjes.

Ach, soms hebben mensen zelfs wel eens de neiging om met hun tong in de mond van een ander te likken. Zelfs dat is resistentie verhogend en zelden dodelijk... En gatlikkers..

Immunoglobulinen (Ig , ook antistoffen of antilichamen) zijn eiwitten die gewervelden aanmaken als reactie op een infectie door antigenen: lichaamsvreemde stoffen zoals o.m. virussen of bacteriën. Zij binden zich aan de binnendringers om ze onschadelijk te maken. In de eerste barrière van ons immuunsysteem zit Ig A in lichaamsopeningen en hun vocht (mond, neus, ogen). Vreemd, maar hun aantal verhoogt door lichaamsbeweging. (Daarnaast zijn er nog IgM, IgG, IgE, IgD, IgM en subtypes, hoofdzakelijk in ons bloed.)

Wonden produceren natuurlijke antibiotica: antimicrobiële peptiden (AMP's) die zorgen voor langere slaap, betere genezing en hogere overlevingskansen.

De **hemelsleutel** () *Hylotelephium telephium*, synoniemen: *Sedum telephium*, *S. purpurascens* en *S. purpureum*) is een vaste plant, die behoort tot de vetplantenfamilie (Crassulaceae).

Je kan het blad breken en er dan er een vliesje afpellen dat gebruikt kan worden bij de behandeling van open wonden.

Dodoens noemde het al Wondencruyt (ook voor brandwonden).

Het Cruydeboek van deze Mechelse plantkundige en arts (1518 – Leiden 1585) verscheen in 1554 in het Nederlands, met 715 afbeeldingen. Het werd herhaaldelijk uitgegeleid en opnieuw uitgegeven (ook in het Frans en Latijn).

♫ Instinct is onaangeleerde kennis Alexander Bain

♫ Intuïtie: instinct dat een vrouw doet voelen dat ze gelijk heeft. Zelfs als ze ongelijk heeft. Nora Portier

16.3.6 Met klem: 10 jaar voor tetanus

Als de bacterie *Clostridium tetani* (die in aarde en straatvuil overleeft), in een kleine diepe wonde komt produceert ze tetanustoxine. Dit veroorzaakt pijnlijke spierkrampen. Uiteindelijk verlammen hart- of ademhalingspijnen. Tetanusvaccinatie is 10 jaar geldig.

Spinnenweb is een van de sterkste natuurlijke materialen. De kleefkracht zit in minuscule druppeltjes die over de draad verdeeld zijn. De spin heeft speciale haartjes op haar pootjes, met een coating die niet blijft kleven. Ze vermijdt zoveel mogelijk de kleefdruppeltjes, en gebruikt ook loopdraden zonder lijm. Draden maakt ze via spintepels op het achterlijf, verschillende klieren produceren ieder een eigen type spinsel.

Spinnen die grafeen te eten kregen spinnen draad die vele malen sterker was dan het kevlar in kogelvrije vesten.

Antiseptische en helende eigenschappen worden toegeschreven aan tijm (*Thymus vulgaris*), berk, brunel (*Prunella vulgaris*).